

Olszewski, Eugeniusz

Polsko-radzieckie Sympozjum Naukoznawcze w Katowicach

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 508-509

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

K R O N I K A K R A J O W A

MIANOWANIA CZŁONKÓW KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

W dniu 22 grudnia 1967 r. Rada Państwa nadała tytuł profesora nadzwyczajnego Stanisławowi Sokołowi*, docentowi Akademii Medycznej w Gdańsku, członkowi Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN oraz Zespołu Historii Nauk Medycznych Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN**.

HABILITACJA Z ZAKRESU HISTORII NAUK TECHNICZNYCH

W dniu 20 grudnia 1967 r. Rada Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Warszawskiej po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego powzięła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego docenta drowi inż. Eugeniuszowi Tyrkielowi¹. Tematem rozprawy habilitacyjnej doc. Tyrkiela była *Termodynamika stopów w rozwoju historycznym*. Praca stawiała sobie za cel monograficzne ujęcie tej wyodrębnionej w ostatnich dziesięcioleciach dyscypliny naukowej, ukazując zarówno teoretyczną problematykę związaną z wprowadzaniem energetycznego sposobu myślenia do zagadnień metalurgicznych i metaloznawczych, jak i praktyczne zastosowania nowej dyscypliny².

Recenzentami przewodu habilitacyjnego byli: prof. K. Wesołowski, prof. B. Staniszewski i prof. E. Olszewski, wszyscy z Politechniki Warszawskiej, oraz prof. Z. Wendorff z Politechniki Łódzkiej.

E. O.

POLSKO-RADZIECKIE SYMPOZJUM NAUKOZNAWCZE W KATOWICACH

Wśród wniosków radziecko-polskiego sympozjum naukoznawczego, które odbyło się w czerwcu 1966 r. we Lwowie¹, znajdował się postulat zorganizowania w 1967 r. następnego podobnego spotkania w Polsce. To drugie sympozjum doszło do skutku w dniach 20—23 listopada 1967 r. w Katowicach. Ze strony polskiej organizatorem była Komisja Naukoznawstwa PAN przy współpracy Towarzystwa Przyjaciół Polsko-Radzieckiej, ze strony radzieckiej przygotowaniem sympozjum zajmował się Instytut Historii Przyrodznawstwa i Techniki Akademii Nauk ZSRR. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. A. Tuszkło, kierownik Pracowni Badań Naukoznawczych Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Ze strony polskiej wzięło w sympozjum udział kilkadziesiąt osób, niewiele mniejsza była delegacja radziecka, na której czele stali: dyrektor i zastępca dyrektora Instytutu Historii Przyrodznawstwa i Techniki, prof. B. M. Kiedrow i dr S. R. Mikul'inski. Jako goście uczestniczyli w sympozjum naukoznawcy bułgarscy, czescy, niemieccy i węgierscy. Program sympozjum obejmował 19 referatów radzieckich i 13 polskich. O ile przy tym tematyka sympozjum lwowskiego

* Prof. Stanisław Sokół zmarł 10 maja 1968 r. „Kwartalnik” zamieści wkrótce poświęcone mu wspomnienie.

** Por. w niniejszym numerze „Kwartalnika” (s. 439) recenzję książki prof. Sokoła *Historia chirurgii w Polsce*.

¹ Por. w nrze 2/1961 „Kwartalnika” (s. 359) informację o nadaniu E. Tyrkielowi doktoratu za pracę *Wykres żelazo-węgiel w rozwoju historycznym*; por. także w nrze 3—4/1964 (s. 399) recenzję książkowego wydania tej pracy.

² Rozprawa doc. Tyrkiela ukaże się drukiem w ramach *Monografii z dziejów nauki i techniki*, wydawanych przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN.

¹ Por. w nrze 4/1966 „Kwartalnika” (s. 420) informację o tym sympozjum.

była bardzo szeroka, to program sympozjum katowickiego przewidywał jej skoncentrowanie wokół dwu zagadnień, którym odpowiadały dwie sekcje sympozjum: *Problem twórczości naukowej* i *Metody ilościowe badania działalności naukowej*. Postulat koncentracji tematyki nie w pełni jednak został spełniony i niektóre referaty wybiegały poza określone pierwotnie przez organizatorów ramy tematyczne.

Z punktu widzenia historyków nauki i techniki bardziej interesujące były niewątpliwie obrady sekcji pierwszej. O ile bowiem niektóre referaty tej sekcji zdawały sprawę z aktualnie prowadzonych badań eksperymentalnych nad psychologią twórczości, to wielu z autorów obficie posiłkowało się materiałem historycznym, by przez jego zestawienie i interpretację dojść do uogólnień rzucających nowe światło na skomplikowane problemy psychologii i socjologii twórczości naukowej. Do tak potraktowanych zagadnień należały m.in.: mechanizm odkrycia naukowego (B. M. Kiedrow), typologia osiągnięć naukowych (E. Gebłewicz, N. I. Rodnyj), wewnętrzna motywacja twórczości naukowej (M. G. Jaroszewski), kształtowanie się szkół naukowych (N. I. Rodnyj).

Problematyka twórczości została też rozszerzona na zagadnienia twórczości technicznej; referaty na ten temat L. I. Uwarowej i B. Walentynowicza — choć wzbudzające sporo wątpliwości już co do pojmowania pojęcia „technika” — miały wielką zasługę postawienia zagadnień i zainicjowania dyskusji nad bardzo słabo jeszcze spenetrowaną tematyką.

Bezpośrednio tematyce historycznonaukowej poświęcone było inauguracyjne plenarne posiedzenie sympozjum; dwa wygłoszone tam referaty dotyczyły: *Rozwoju nauki w ZSRR w ciągu 50 lat* (S. R. Mikulinski) i *Marii Skłodowskiej-Curie — w stuleciu urodzin* (J. Hurwic).

W przyjętych na zamykającym plenarnym posiedzeniu wnioskach uczestnicy sympozjum uznali m.in. za celowe kontynuowanie tego rodzaju spotkań międzynarodowych o wyraźnie skonkretyzowanej tematyce; wśród kilku zagadnień, które mogłyby się stać przedmiotem obrad kolejnych sympozjów, znalazł się również problem nauczania historii i teorii rozwoju nauki i techniki w szkołach wyższych².

Eugeniusz Olszewski

„100 LAT KAPITAŁU K. MARKSA”: SESJA NAUKOWA UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO

W dniach 8—9 XII 1967 z okazji stulecia wydania I tomu *Kapitału* odbyła się w Łodzi z inicjatywy Katedry Filozofii i Katedry Ekonomii Politycznej Uniwersytetu Łódzkiego sesja naukowa poświęcona twórczości K. Marksa. Wzięło w niej udział około 150 pomiczych i samodzielnych pracowników nauki z różnych ośrodków naukowych w Polsce.

Otwarcia sesji dokonał prorektor Uniwersytetu Łódzkiego, prof. W. Janowski. Przemówienie wstępne wygłosił rektor UE prof. J. Piątkowski. Zwrócił on uwagę na wielkie znaczenie problematyki sesji oraz podziękował komitetowi organizacyjnemu i autorom referatów.

Uczestnicy sesji otrzymali wcześniej teksty większości referatów, dlatego też cztery posiedzenia plenarne (takie tylko się odbywały) były poświęcone dyskusji, którą poprzedzały krótkie zagajenia referatów.

Referat wstępny „*Kapitał*” Marksa — *realia historyczne* wygłosił prof. H. Katz. Omówił on warunki historyczne, w których przebiegał rozwój intelektualny przyszłego autora *Kapitału*. Wczesnemu etapowi tego rozwoju poświęcony był referat dra R. Panasiuka *Historia i współczesność. Próba rekonstrukcji historiozofii mło-*

² Obszerniejsze sprawozdanie oraz wybór materiałów sympozjum katowickiego będą opublikowane w „Zagadnieniach Naukoznawstwa”.